

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Hangfelvétel terjesztése

Ügyszám: SZJSZT 15/2002

A megbízó által feltett kérdés:

Jogszerűen járt-e el a megbízó az ügy tárgyát képező CD kiadásakor, amennyiben az ügy tárgyát képező hangfelvételen szereplő dalok nem minősülnek feldolgozásnak?

Az eljáró tanács válasza:

A hatályos szerzői jogról szóló (a 2001. évi LXXVII. törvénnyel módosított 1999. évi LXXVI.) törvény /továbbiakban Sztj./ a szerző kizárólagos jogaként szabályozza a szerzői művek többszörözését és terjesztését, illetve ezen jogok más számára történő engedélyezését. Az Sztj. 18. §-ának (1) bekezdése értelmében többszörözésnek minősül a mű anyagi hordozón való közvetett vagy közvetlen, végleges vagy időleges rögzítése, és a rögzítésről egy vagy több másolat készítése (mechanikai többszörözése).

A szerzők e kizárólagos joga gyakorlásának sajátos formája érvényesül azon többszörözött példányok esetében, amelyek a zeneműveket és zeneszövegeket hallás útján teszik érzékelhetővé. A hanglemezek megjelenése és tömeges elterjedése nyomán alakult ki a joggyakorlás világszerte alkalmazott módszere, amelynek lényege, hogy a már nyilvánosságra hozott zeneművek és zeneszövegek (nem színpadszerű) előadásának hangfelvételét és többszörözését, kötelezően a szerzői jogosultak (szerzők, jogutódok, zeneműkiadók) erre a célra létrehozott közös jogkezelő szervezetei (jogvédő társaságok) engedélyezik.

E módszer alapján a hangfelvétel kiadóknak lehetőségük nyílik arra, hogy gyakorlatilag a világon minden, már nyilvánosságra hozott zeneműre, vagy annak részletére a közös jogkezelő szervezettől szerezzék meg az ún. mechanikai jogokat.

A hatályos Sztj. 19. §-ának (1) bekezdése tartalmazza a mechanikai közös jogkezelés szabályát. Ennek értelmében a hangfelvétel előállító követelheti, hogy a már nyilvánosságra hozott nem színpadi zeneműveknek vagy zeneszövegeknek, valamint az ilyen művekből vett részleteknek hangfelvételen való újabb többszörözését és példányonkénti terjesztését megfelelő díj ellenében számára is engedélyezzék. A hangfelvétel többszörözésére és terjesztésére irányuló felhasználási szerződést az irodalmi és zenei művekkel kapcsolatos szerzői jogok közös kezelését végző szervezettel kell megkötni. Ez ma Magyarországon az Sztj. 86-89. §-ai alapján a nemzeti kulturális örökség minisztere által nyilvántartásba vett ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület (a nyilvántartásba vételéről szóló közlemény a Magyar Közlöny 2000/10. számában jelent meg).

Az eljáró tanács megjegyzi, hogy a feldolgozás vagy átdolgozás egymást átfedő fogalmak, mindkettő használatos, inkább csak a különböző műfajtákhoz kapcsolódóan használják az egyiket vagy a másikat. (A szakvélemény a továbbiakban az átdolgozás kifejezést használja.) Az átdolgozás eredményeként szerzői jogilag egy új, egyéni, eredeti jellegű, védelmet élvező

ún. származékos mű jön létre, amely feltételez egy védelem alatt álló alpművet.

Az átdolgozással egy minőségileg más, az eredetitől eltérő jellegű új mű születik, amely az alap műből építkezik, arra mintegy ráépül.

A művek interpretálása, megszólaltatása, bizonyos műfajok, így a zeneművek tekintetében is annak a folyamatnak a része, amely révén a szerzői alkotások eljutnak a befogadóhoz. Az előadók egyénisége által meghatározott, a mű első nyilvánosságra hozatalához képest eltérő előadásmódok a mű egészének lényegét (dallam és szöveg) nem érintik, nem hoznak létre új művet, tehát nem tekinthetők átdolgozásnak.

A hangfelvételek meghallgatása alapján az eljáró tanács véleménye, hogy a dalok kizárólag áthangszerelésre kerültek, az eredeti művek szöveg, harmónia, dallam tekintetében nem változtak meg. A megbízó tehát az ügy tárgyát képező hangfelvétel kiadásakor jogszerűen járt el. A vizsgálat tárgyává tett hangfelvételek esetében a művek az eredeti az első nyilvánosságra hozatalhoz képest, más előadók által történő megszólaltatása önmagában nem minősül a dalok átdolgozásának.

Magyarországon a zenei és irodalmi művekkel kapcsolatos jogok kizárólagos magyarországi közös jogkezelőjeként az ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület jogosult a hangfelvételek kiadását (rögzítését és többszörözését) engedélyezni.

Az eljáró tanács a hangfelvétel-kiadói szerződés és gyártási engedély megtekintése alapján megállapította, hogy a hatályos jogszabályok alapján a hangfelvételek rögzítésére és sokszorosítására, valamint a sokszorosított példányok terjesztésére a kérelmező kiadó jogszerűen szerzett engedélyt.

Budapest, 2002. június 13.

dr. Pálos György
a tanács elnöke

dr. Koltay Krisztina
a tanács előadó tagja

Závodi Gábor
a tanács szavazó tagja